

Nr 497.

Av herr **Lundquist** i Rotebro, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 143, angående omorganisation av folk- och småskoleseminarierna.*

Av de uppgifter, som lämnas i Kungl. Maj:ts proposition nr 143 angående omorganisation av folk- och småskoleseminarierna och i den i propositionen åberopade utredningen från 1929 års seminariesakkunniga, framgår, att de inträdessökande till såväl folkskoleseminarierna (prop. sid. 136) som till de hittills av vissa landsting och städer innehavda småskoleseminarierna (sakkunniga sid. 36) i stor och som det vill synas år från år i stort sett ökad omfattning före inträdet vid respektive seminarier avlagt realexamen eller förvärvat normalskolekompetens. Detta synes främst vara beroende därpå, att under de båda senaste decennierna tillkommit en mängd realskolor, mellanskolor etc., av vilka ett stort antal återfinnes på landsbygden. I propositionen föreslås under åberopande av bland annat här anförda omständighet, att fordringarna för inträde vid folkskoleseminarium skall fastställas till »avlagd realexamen eller för inträdessökande, som icke avlagt realexamen, till kunskaper, vilka motsvara dem, som intygas genom realexamen, dock att fordringarna begränsas till vitsord i allenast ett levande språk».

I vilken utsträckning den nu föreslagna formella höjningen av inträdesfordringarna till folkskoleseminarierna och den faktiska höjning av fordringarna för inträde i småskoleseminarierna, som framgår av handlingarna, kommer att påverka undervisningens anordnande, därom vet man intet, enär förslag till undervisningsplaner icke föreligga. Det kan därför ifrågasättas, om det över huvud taget är möjligt att nu bedöma lärarbehovet och frågan om de lokaler, som erfordras för undervisningens bedrivande. Skulle riksdagen emellertid vara beredd att det oaktat taga ställning till frågorna om lärarnas antal och behovet av lokaler för den nya seminarieorganisationen, anhålles, att härvid måtte beaktas följande synpunkter.

Av handlingarna framgår, att övningsskolorna vid *folkskoleseminarierna* bestå av: vid enkelseminarierna 4 avdelningar, vid seminariet i Växjö 6 avdelningar, vid seminarierna i Luleå, Lund, Linköping, Karlstad, Umeå och Falun 7 avdelningar, vid seminarierna i Göteborg och Uppsala 8 avdelningar och vid seminariet i Stockholm 9 avdelningar. Övningsskolorna vid de *småskoleseminarier*, som varje år utexaminerat elever och sålunda närmast överensstämma med de i propositionen såsom enkla betecknade småskoleseminarierna, ha med undantag för seminarierna i Halmstad, Kristine-

hamn, Örebro och Västerås, där övningsskolan endast haft en lärareavdelning, haft tillgång till två lärareavdelningar (övningsavdelningar). Vid småskoleseminarierna i Jönköping och Göteborg, där man endast intagit elever vartannat år, har man likaledes haft två avdelningar.

I propositionen föreslås nu, att vid *folkskoleseminarierna* skola finnas 4 övningsskollärare vid de enkla och 7 vid de dubbla seminarierna samt att vid *småskoleseminarierna* skola finnas 2 övningsskollärare vid de enkla och 3 vid de dubbla seminarierna. Om man betänker, att seminarieklasserna genom förslaget bliva större — för folkskoleseminarierna 28 elever mot cirka 20 för närvarande och för småskoleseminarierna 28 mot 12—18 för närvarande — vill det synas, som om övningsskolornas omfattning så inskränkts, att man måste räkna med att de blivande lärarna komma ut i sin verksamhet med mindre praktisk erfarenhet rörande undervisningen än som för närvarande är fallet. Det hade eljest syntts naturligt, att den i kunskapshänseende förbättrade teoretiska utbildningen före och under seminarietiden borde ha åtföljts av ökade möjligheter för eleverna att redan före inträdet i folkundervisningens tjänst praktiskt pröva sin förmåga att meddela undervisning och fostra barn i folkskoleåldrarna. Särskilt ifråga om småskoleseminarierna är det iögonenfallande, att övningsskolan blivit illa tillgodosedd. Medan man för närvarande vid sådana seminarier för den praktiska undervisningen av seminarieklasser, som genom statsmakternas ingripande begränsats avsevärt (knappt 30 elever i två klasser), har en övningsskola på två småskoleavdelningar (eller en småskoleavdelning och en avdelning för undervisning av elever i 3:e och 4:e skolåret), skulle man enligt propositionen vid enkelseminarierna ha till förfogande en lika stor övningsskola för undervisning av ungefär dubbla antalet seminarister (56 i två klasser) och vid dubbelseminarierna tre småskoleavdelningar för de praktiska undervisningsövningarna för 112 elever (4 klasser om vardera 28 elever).

Då mot en här ifrågasatt ökning av övningsskolornas omfattning vid olika typer av seminarier lärer komma att invändas, att statsverket härigenom skulle förorsakas väsentligt ökade kostnader, tillåter jag mig att här i korthet angiva, huru denna kostnadsökning bör ej oväsentligt kunna nedbringas.

Folk- och småskoleväsendets ordnande är en skoldistriktens tillkommande angelägenhet, till vilken staten ger bidrag efter för hela landet gällande regler. Ifråga om de med seminarierna förbundna övningsskolorna, vilka till sin natur äro folk- och småskolor, har denna regel icke kommit till användning. Detta torde också vara en väsentlig anledning till den dragkamp, som enligt vad som synes framgå av handlingarna förts mellan olika stadskommuner ifråga om placeringen av de olika statsseminarierna. Det kan emellertid icke vare i sin ordning, att vissa stadskommuner i motsats till övriga skoldistrikt få en större eller mindre del av sina skolpliktiga barn i folkskoleåldrarna helt undervisade på statens bekostnad. I samband med

behandlingen av förslagen till ny seminarieorganisation synes en ändring härutinnan lämpligen böra komma till stånd. Enklast synes härvid vara, att nu gällande bestämmelser ändrades så, att vederbörande skoldistrikt (stad) till statsverket (seminariet) finge erlægga kostnaderna för den del av övningsskollärarnas avlöning, som svarar mot lönen för det antal lärare, som skulle erfordras för undervisning av distriktets skolpliktiga barn, som besöka ifrågavarande övningsskolor. För seminariekommunen skulle ändock kvarstå fördelen av att staten hölle densamma med skollokaler för undervisning av dessa barn.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen i samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 143 måtte

dels beakta de synpunkter ifråga om övningsskolornas utvidgning, som ovan anförts, vid bestämmandet av antalet övningsskolläraretjänster och vid prövningen av föreliggande förslag till disponering av olika seminariefastigheter,

dels ock besluta, att från vederbörande skoldistrikt skall såsom bidrag till avlöning av seminariernas övningsskollärare utgå anslag motsvarande vad som distriktet eljest hade måst erlægga i lärarelöner för undervisning av de barn, vilka erhålla undervisning i de till statens små- och folkskoleseminarier knutna övnings-skolorna.

Stockholm den 22 mars 1932.

R. Lundquist

i Rotebro.

